

drages, men der blev man til syvende og sidst staaende ved, at det mest praktiske og det eneste praktiske var at holde fast ved Loven af 23de Maj 1873, fordi vi med Hensyn til denne Lovs Anvendelse havde en færdig foreliggende Praksis for, hvad der skulde regnes til det ene og hvad der skulde regnes til det andet. Ved Hjælp af denne Lov kunde man altsaa naa til en fast Grænse, og formentlig slippe for idelige Disputer, om noget skulde kaldes det ene eller det andet. Det anbefalede denne Affattelse, som man derfor ogsaa blev staaende ved.

Det var nu allerede den Gang forudsat som en Selvfølge, og det har vel sagtens ved alle Debatter om denne Sag været fundet som en Selvfølge, at fra et almindeligt Forbud mod Arbejde i Fabrikker og fabrikmæssigt drevne Værksteder maatte der gøres Undtagelser, og det er en meget vigtig og vanskelig Sag at formulere, hvilke disse Undtagelser skulde være, det er jo et af de Punkter, der navnlig har været Genstand for Drøftelse paa den Konference i Berlin, som fandt Sted i Fjor. Naar jeg har foretaget en Forandring i § 3 andet Stykke, vil jeg straks tilføje, at det jo nærmest er fra Indenrigsministeriets Side, at disse Forandringer ere forlangte. Thi da, som de Herrer ville se, Lovforslaget gaar ud paa, at de omtalte Dispensationer skulle gives af Indenrigsministeriet, er det ogsaa naturligt, dette Ministerium maa have den overvejende Indflydelse paa Spørgsmaalene, og der mente man, at den gamle Redaktion, den Redaktion, som altsaa blev vedtagne i Fjor, ikke var tilstrækkelig fyldestgørende. Man mente altsaa, at det for det første var nødvendigt, at der kunde gøres Undtagelser for visse Virksomheder, hvis uafbrudte Drift kræves af Hensyn til det almene Vel. Ganske vist har man der nærmest tænkt paa Bagerier, men dog ikke udelukkende paa Bagerier, der er vel ogsaa andre Virksomheder, det kunde gælde om. Hvorvidt man vil finde det Udtryk „af Hensyn til det almene Vel“ træffende, eller om man maatte der tror at kunne finde et bedre Udtryk, vil jeg henstille. Dernæst mente man, at det var nødvendigt at gøre Undtagelser ogsaa for de Virksomheders Bedkommende, som kun kunne drives til visse Tider af Aaret eller ere afhængige af elementære Drivkræfter, som virke uregelmæssigt, f. Eks. Vinden. Det er ganske sikkert disse Forhandlinger, der have fundet Sted i Berlin, som have givet en vis Anledning til at vælge disse Redaktioner, Forhandlinger, som jo hvile paa en meget moden Overvejelse, og ved hvilket der er medvirket af mange Mennesker fra de for-

skellige Dels af Verden, som have stort Kendskab til de forskellige Sag. Jeg tror derfor, at de Redaktionsændringer, om jeg maa falde dem saa, der ere foretagne i § 3 andet Stykke, i Birteligheden ere hensigtsmæssige.

Hvad nu angaar Spørgsmaalet om, hvis jeg maa udtrykke mig saa, Nytten af dette Forslag, saa tror jeg, at der ikke kan være nogen Tvivl om, at det vil forstærke en stor Mængde Mennesker Frihed om Søndagen, som ikke have det nu, og jeg tror ikke, man skal lade sig afholde fra at vedtage det af det Hensyn, at maatte andre, der ikke kunne saa en saadan Frihed om Søndagen, ville blive misundelige. Thi Gennemførelsen af den Sætning, at alle skulle have det, tror jeg er en Umulighed under vore Samfundsforhold og overfor de Anstuelser om den Slags Ting, som herste her til Lands. — Det vil vistnok vise sig, at en skotsk eller engelsk Sabbatslovgivning, som jo altsaa skulde hæmme alt saadant noget som Jærnbanetog om Søndagen, og som ogsaa skulde være et betydeligt Indgreb i alt, hvad der hedder Forlystelser, og f. Eks. heit og holdent standse Brevombæring, og deslige om Søndagen, vilde vistnok have Stemningen her til Lands saa meget imod sig, at det ikke vilde være rigtigt af Lovgivningsmagten at træde op og paaotrovare Befolkningen noget saadant. Jeg tror, det bliver nødvendigt her at gaa, om jeg maa udtrykke mig saa, en passende Mellemvej, og det er det, jeg antager, at Lovforslaget i det hele gør — en passende Mellemvej med Henblik paa, hvad det er muligt at sætte igennem, muligt at samle de paa disse Punkter saa yderst divergerende Meninger om. Jeg tror nemlig ikke, man kan nægte, at selv om f. Eks. de med Handel beskæftigede Personer ikke allesammen ville saa Frihed om Søndagen fra Kl. 9 af, fordi Butikslukning anordnes, ville de dog i alt Fald saa en meget betydelig Udvidelse af den Søndagsfrihed, de nu have. Der kan indenfor de lukkede Butiksdøre eller Skodder være et eller andet Arbejde, som kan blive foretaget om Søndagen med at ordne Genstandene i Butikken eller med Kontorarbejde eller saadant noget, det kan gerne være, og det tror jeg vanskeligt man vil kunne forhindre, men jeg kan ikke tvivle om, at der vil alligevel blive en ganske overordenlig Forøgelse af Søndagsfriheden for alle disse Mennesker, som ere hysselfatte hermed. Selv om de maatte kunne komme til i alt Fald paa visse Tider af Aaret at anvende et Par Timer af Søndagen paa Arbejde i Butikken, er det dog et overordentligt stort